

ירושלים, ח' בשבט, תשס"ח

15 בינואר, 2008

חוזר מס' ח-06-2222

(10031.doc)

לכבוד

התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי

הנדון: **תיקון לתקנות ניירות ערך (התשס"ז) – גילוי על מבקר פנימי**

ואומדנים חשבונאיים קריטיים

(הוראות הדיווח לציבור)

מבוא

1. בחוזר מס' ח-06-2124 מיום 7.1.04 אומצה בהוראות הדיווח לציבור הוראת שעה בדבר גילוי על מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים. הוראת השעה התבססה על הוראות ה- SEC בנושא מיום 12.12.01. בסעיף 8 לחוזר צויין כי "רשות ניירות הערך האמריקאית פרסמה ביום 19.12.03 הבהרות לגבי דוח ההנהלה של חברה ציבורית (ה-MD&A) לרבות לגבי המדיניות החשבונאית בנושאים שההנהלות סבורות שהם קריטיים".
2. בחוזר מס' ח-06-2173 מיום 5.12.05 אומצה בהוראות הדיווח לציבור הוראת שעה בדבר גילוי על מבקר פנימי בדוח דירקטוריון של תאגיד בנקאי. הוראת השעה התבססה, בשינויים המתחייבים, על הנחית רשות ניירות ערך בנושא מיום 27.10.04.
3. ביום 5.2.07 פורסם ברשומות תיקון לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל 1970 (להלן – התקנות, התיקון לתקנות), אשר כלל בין היתר תיקונים לנושאים הבאים הקשורים לדוח שנתי ורבעוני של תאגיד בנקאי:
 - 3.1. גילוי על המבקר הפנימי;
 - 3.2. גילוי על אומדנים חשבונאיים קריטיים.
4. מרבית התיקונים לתקנות בנושאים שצוינו לעיל חלים על הדוחות התקופתיים מיום 31.12.06 ואילך. בנוסף, נקבע שחלק מהתיקונים יחול רק בדוחות ליום 31.12.07 ואילך. התיקונים לתקנות בנושאים שצוינו לעיל אינם חלים על תאגידים בנקאיים.

5. לאחר התייעצות עם ועדת הקשר של לשכת רואי חשבון עם המפקח על הבנקים בישראל ועם הוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות, תיקנתי את הוראות הדיווח לציבור, כמפורט להלן.

התיקונים להוראות הדיווח לציבור

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים :

6. בעמוד 2-698, בסוף הכותרת של הוראת השעה יתווספו המלים "ועל אומדנים חשבונאיים קריטיים". ההפניות להוראת השעה בעמודים 6.3-630, 1-690 ו- 6.3-691B תוקנו בהתאם.

7. בסעיף ב. בעמוד 2-698 :

7.1. המשפט שבא לאחר הכותרת של הסעיף ימוספר כסעיף קטן 1.

7.2. לאחר סעיף קטן 1 יתווספו סעיפים קטנים 2 עד 4, כמפורט בהוראה.

הסבר :

הסעיף תוקן בהתאם ל :

7.3. הגדרת אומדן חשבונאי קריטי בסעיף 1 לתיקון לתקנות, וכן

7.4. סעיף 6 בתיקון לתקנות.

8. **הערה נוספת :**

התיקון להוראות מתאים את הגילוי שנקבע בהוראותינו לפי הדרישות בארה"ב לדרישות שנקבעו בתקנות בנושא זה לאחר תיקון מיום 5.2.07. לפיכך נוספה להוראותינו בנושא מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ההתייחסות שקיימת בתקנות לאומדנים חשבונאיים קריטיים. נציין כי בדומה להוראותינו, לפי ההוראות בארה"ב נדרשת התייחסות למדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים וגם לאומדנים חשבונאיים קריטיים.

גילוי על מבקר פנימי

9. הוראת השעה בעמודים 6-1-697 בדבר גילוי על מבקר פנימי בדוח דירקטוריון של תאגיד בנקאי תוחלף כמפורט בהוראה.

הסבר :

הוראת השעה הוחלפה בהתאם ל :

9.1. הגדרת מבקר פנימי בסעיף 1 לתיקון לתקנות,

9.2. סעיף 2(1) בתיקון לתקנות,

9.3. סעיף 5 בתיקון לתקנות, וכן

9.4. סעיף 8 בתיקון לתקנות.

10.1. היקף העסקת המבקר הפנימי –

10.1.1. בהנחיית הרשות מיום 27.10.04 נדרש לפרט את "היקף העסקת המבקר הפנימי והעובדים הכפופים לו". בעקבות פניות של תאגידי בנקאיים, בסעיף 2.א. בעמוד 1-697 בנוסח הקיים של הוראת השעה הובהרו הפרטים אליהם נדרש להתייחס במסגרת נושא זה – נדרש פירוט לפי מספר משרות ממוצע, הובהר שמספר המשרות יכלול מבקרים פנימיים של חברות מאוחדות וסניפי חו"ל, וגורמים חיצוניים שמבצעים ביקורת פנים. בנוסף נדרש גילוי כאשר עובדי המבקר הפנימי עסקו בתחומים אחרים, מלבד ביקורת פנים.

10.1.2. בתיקון לתקנות הובהרה הדרישה לפרט את היקף העסקת המבקר הפנימי, כך שכל הנושאים שהובהרו במסגרת סעיף 2.א. להוראת השעה מטופלים כעת גם בתקנות.

10.1.3. בכדי לשמור על עקביות לאופן הצגת מספר המשרות של עובדי התאגיד הבנקאי בדוח הדירקטוריון, שילבנו את ההבהרה שנכללה במסגרת סעיף 2.א. בפירוט הנוסף שנדרש כעת לפי התקנות (ראה סעיף 7.א) לתוספת להוראה 697). כתוצאה מכך, ההבדל העיקרי לעומת התקנות הוא שהיקף העסקה של המבקר הפנימי (ועובדיו) מתואר בדוח של תאגיד בנקאי לפי מספר משרות ממוצע בשנת הדיווח, בעוד שבחברה ציבורית שאינה תאגיד בנקאי הוא מתואר לפי שעות עבודה בשנת הדיווח.

10.2. פירוט מועדי הגשת דין וחשבון המבקר הפנימי ומועדי הדיונים בהם –

10.2.1. לא בוטל ההבדל שהיה קיים בהוראותינו בנושא זה (סעיף 2.ב. בעמוד 1-697 בנוסח הקיים, שולב בנוסח החדש בסעיף 10.10 (ד) בתוספת להוראה 697) מול הנחית רשות ניירות ערך. סעיף זה מתיר לתאגידי בנקאיים, כאשר הוגש מספר רב של דוחות, לא לפרט את המועדים בהם המבקר הפנימי הגיש דוחות ולא לפרט את המועדים בהם נערך דיון בדוחות אלה. ביחס לנוסח הקיים של ההוראות, מלבד השילוב של הסעיף בתוספת להוראת השעה, בוטל גם התנאי של הגשת מספר רב של דוחות.

10.2.2. כאשר לא מפורטים מועדי הגשת הדוחות, בהתאם לסעיף 2.ב. (בנוסח הקיים), נדרש גילוי מסוים לפיו יש, בין היתר, לפרט את מספר הדוחות שהוגשו, ואת מספר דוחות הביקורת שבהם התקיימו דיונים בתקופת הדיווח.

10.2.3. בהוראה בוטלה הדרישה לגילוי מספר הדוחות שהוגשו כאמור, ובכך קובעה הוראת המעבר שפורטה בסעיף 9 לחוזר ח-06-2173, לפיה תאגיד בנקאי רשאי (למרות שלא פירט את המועדים שבהם הוגשו ונידונו הדוחות של המבקר הפנימי) לא לפרט גם את מספר הדוחות שהוגשו ואת מספר הדוחות שבהם נערכו דיונים בתקופת הדיווח.

10.3. עמידה בדרישות חוק החברות

10.3.1. במסגרת הגילוי שנדרש לגבי מבקר פנימי בתקנות, נדרשת התייחסות לקיום של הוראות ספציפיות שנקבעו בחוק החברות ובחוק הביקורת הפנימית.

10.3.2. לאור העובדה שעל מבקר פנימי של תאגיד בנקאי חלות הוראות נוספות (לדוגמה לפי פקודת הבנקאות לשנת 1941 – להלן פקודת הבנקאות, ולפי כללי הבנקאות (הביקורת הפנימית), התשנ"ג – 1992 – להלן כללי הבנקאות), כאשר נדרש לפי התקנות לתת גילוי לכך שהמבקר הפנימי עומד בסעיף חוק מסוים, בהוראותינו נדרש לתת גילוי לכך שהמבקר הפנימי עומד בכללים שנקבעו בנושא הרלבנטי לפי כל דין, וצויינו בסוגריים דוגמאות לסעיפים המתייחסים בחוק החברות, ובחקיקה הבנקאית הרלבנטית. במספר מקרים נדרש בהוראותינו לתת גילוי מפורש לכך שהמבקר הפנימי פועל לפי סעיף מסוים בחוק (ראה התייחסות להלן להתאמות נוספות הנובעות מהוראות שונות שחלות על תאגיד בנקאי).

10.3.3. **מובהר כי הוראת השעה קובעת את הגילוי שינתן בדוח לציבור לגבי עבודתו של המבקר הפנימי ואינה מיועדת לקבוע כללים לגבי דרך עבודתו של המבקר הפנימי, או לתת פרשנות לגבי אופן יישומם של הסעיפים המתייחסים בחוק.**

10.4. התאמות נוספות הנובעות מהוראות שונות שחלות על תאגיד בנקאי

לאור העובדה שכאמור לעיל חלות על מבקר פנימי של תאגיד בנקאי הוראות נוספות, נקבעו בהוראה השינויים הבאים לעומת הגילוי הנדרש בתקנות:

10.4.1. לסעיף 4.1 (4) לתוספת הרביעית לתקנות, בו נדרש לציין לפי התקנות האם המבקר הפנימי עומד בהוראות סעיף 146 (ב) לחוק החברות, ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית, נוספה דרישה לציין האם עובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות סעיף 8 לכללי הבנקאות.

10.4.2. לאור כללי הבנקאות, הדרישה שקיימת בסעיף 5.5 (א) לתוספת הרביעית לתקנות, לפיה נדרש לציין האם תוכנית העבודה היא שנתית או תקופתית, הוחלפה בדרישה לציין כי קיימת גם תוכנית עבודה שנתית וגם תוכנית עבודה רב שנתית.

10.4.3. בסעיף 5.5 (ב) לתוספת הרביעית לתקנות, לפיו נדרש לפרט את דרך קביעת תוכן תכנית העבודה, נוספה דרישה להתייחס גם למסמכים המפורטים בסעיף 3.3 (ב) לכללי הבנקאות.

10.4.4. בסעיף 5.5 (ד) לתוספת הרביעית לתקנות נדרש לציין את זהות הגורם בתאגיד הבנקאי שמקבל את תכנית העבודה ומאשר אותה; וכאשר המקבל או המאשר היו אחרים מאלו הנדרשים לפי סעיף 149 לחוק החברות, נדרש לציין את הסיבות לכך. בהוראה, ההפנייה לסעיף 149 לחוק החברות הוחלפה בהפנייה לסעיף 3(ג) לכללי הבנקאות.

10.4.5. לסעיף 6.(א) לתוספת הרביעית לתקנות נוספה דרישה להתייחס לכך שהמבקר הפנימי של התאגיד הבנקאי מקיים בקרה על הביקורת הפנימית של חברות בת של התאגיד הבנקאי, להן מבקרים פנימיים נפרדים, בהתאם לסעיף 1.(א)(3) לכללי הבנקאות.

10.4.6. לסעיף 8.(א) לתוספת הרביעית לתקנות נוספה דרישה לציין, במסגרת הדיון בתקנים המקצועיים לפיהם נערכה תוכנית הביקורת של המבקר הפנימי, כי המבקר הפנימי פועל גם לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

10.4.7. לסעיף 8.(ב) לתוספת הרביעית לתקנות, בו נדרש לפי התקנות לציין כיצד הניח הדירקטוריון את דעתו לגבי עמידת המבקר הפנימי בתקנים המקצועיים שלפיהם נערכה תוכנית הביקורת, נוספה דרישה שתאגידים בנקאיים יצינו כיצד ועדת הביקורת הניחה את דעתה בנושא זה.

10.4.8. בסעיף 11 לתוספת הרביעית לתקנות נדרש לציין אם לדעת הדירקטוריון היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי ותכנית עבודתו סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בתאגיד. בהוראה נדרש מתאגידים בנקאיים לציין האם גם לדעת ועדת הביקורת מתקיים האמור לעיל.

10.5. תיאור התגמול של המבקר הפנימי

10.5.1. בסעיף 12.(א) לתוספת הרביעית לתקנות נדרש לפרט את דרך התגמול של המבקר הפנימי והיקפו; ונכללה הפניה להגדרת המונח "תגמול" בתקנה 21 לתקנות.

10.5.2. לאור העובדה שתקנה 21 לתקנות אינה כוללת הגדרה למונח תגמול, אלא מתייחסת לפירוט תשלומים לנושאי משרה בכירה, בהוראה נקבע, במקום דרישה זו, שיפורט היקף התשלומים (כהגדרתם בסעיף 2.(כד) להוראות הדיווח לציבור בדבר דוח הדירקטוריון) למבקר הפנימי ורכיביהם.

11. **תיקונים לתקנות והבהרות שינתנו בעתיד על ידי רשות ניירות ערך לגבי הגילוי על מבקר פנימי -**

11.1. במסגרת הדיונים שקיימנו עם התאגידים הבנקאיים לגבי אימוץ התיקון לתקנות בנושא הגילוי על המבקר הפנימי, העלו התאגידים הבנקאיים הערות לגבי הגילוי הנדרש בנושא זה לפי התקנות, אשר לא היו ייחודיות לפעילות של התאגידים הבנקאיים.

11.2. לאור העובדה שההערות לא היו ייחודיות לפעילות התאגידים הבנקאיים, לא שינינו את הנוסח שנקבע בתקנות.

11.3. אם בעתיד ישונה הנוסח של דרישת הגילוי בנושא זה בתקנות ניירות ערך, או שינתנו הבהרות בנושא זה על ידי רשות ניירות ערך, נתאים את הוראות הדיווח לציבור.

תיקונים אחרים

12. בעמודים 693-1-24, בוטלה הוראת שעה בדבר מעבר מדיווח כספי מותאם לדיווח כספי בסכומים מדווחים.

דברי הסבר

הוראת שעה זו שולבה בהוראות הדיווח לציבור בחוזר ח-2150-06 מיום 13.12.2004.

תחילה

13. התיקונים להוראות הדיווח לציבור המפורטים בהוראה זו יחולו על דוחות שנתיים של תאגידים בנקאיים ליום 31.12.07 ועל דוחות רבעוניים ושנתיים שיפורסמו לאחר מכן.

14. תאגיד בנקאי המתקשה ביישום הוראה זו יפנה אל הממונה על תחום הדיווח הכספי בפקוח על הבנקים כדי לקבל הנחיות ספציפיות.

עדכון הקובץ

15. מצ"ב דפי העדכון לקובץ הוראות הדיווח לציבור. להלן הוראות העדכון:

<u>להכניס עמוד</u>	<u>להוציא עמוד</u>
(1/08) [4] 630-6.3	(5/07) [3] 630-6.3
(1/08) [12] 690-1	(12/07) [11] 690-1
*(1/04) [11] 690-7	(1/04) [11] 690-7
(1/08) [3] 691B -6.3	(5/07) [2] 691B -6.3
* (2/07) [1] 691B -7	(2/07) [1] 691B -7
----	(1/04) [1] 693-1-24
(1/08) [2] 697-1-5	(12/05) [1] 697-1-6
* (12/01) [1] 698-1	(12/01) [1] 698-1
(1/08) [2] 698-2	(1/04) [1] 698-2
(1/08) [1] 698-3	----
(1/08) [2] 699-53	(1/08) [1] 699-53

* עמוד זה הודפס מחדש בעקבות המעבר להדפסה דו-צדדית. ההדפסה בעדכון זה זהה לנוסח הקיים.

בכבוד רב,

רוני חזקיהו

המפקח על הבנקים